

Sygn. akt I Ca 320/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Robert Pabin

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2015 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa A. S. i R. S.

przeciwko (...) SA w G.

o nakazanie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 2 lipca 2015 roku, sygnatura akt I C 558/13

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanego (...) SA w G. na rzecz powodów A. S. i R. S. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt. ICa 320/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie sygn. akt IC558/13 z powództwa A. S. i R. S. przeciwko (...) S.A w G.: w pkt 1) nakazał pozwanemu aby z nieruchomości należącej do powodów położonej w W. oznaczonej numerami działek (...) dla której w Sądzie Rejonowym Wieluniu V Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta numer (...) usunął napowietrzną linię elektroenergetyczną dokonując jej przebudowy poprzez poprowadzenie linii kablem podziemnym wzdłuż północnej i zachodniej granicy tej nieruchomości a także wzdłuż tej samej granicy działki nr (...), objętej księgą wieczystą wskazaną wyżej w terminie 1 roku od dnia uprawomocnienia się wyroku; w pkt 2) zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 25.140 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2015 roku do dnia zapłaty; w pkt 3) zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 6800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; 4) nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu kwotę 3.861,11 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na ustaleniach, które

Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne, a których istotne elementy przedstawiały się następująco:

A.i R.małżonkowie S.są właścicielami nieruchomości położonej w W., składającej się z działek gruntu oznaczonych numerami (...), (...)i (...)dla której Sąd Rejonowy w Wieluniu prowadzi księgę wieczystą nr (...). Nad działkami nr (...)przebiegają linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV w układzie trójkątnym i płaskim należące do pozwanego, które istniały w dacie nabycia nieruchomości przez powodów. Szerokość pasa niezbędnego do korzystania przez (...) S.Aw G.z nieruchomości powodów, w celu właściwej eksploatacji linii wynosi 11,7 m dla linii w układzie trójkątnym oraz 12,5 m dla linii w układzie płaskim. Powierzchnia wykorzystywanych na ten cel działek wynosi odpowiednio 944 mkw i (...). A.i R. S.nabyli przedmiotową nieruchomość z przeznaczeniem na działalność gospodarczą. Pobudowali na niej budynek użytkowy o pow. 850mkw w którym prowadzą hurtownię. W związku z planami dalszego rozwoju, chcieliby na działce wznieść kolejny budynek z przeznaczeniem na magazyn i połączyć go z hurtownią. Realizacja tych planów jest niemożliwa z uwagi na istniejące linie elektroenergetyczne. Z technicznego punktu widzenia możliwe jest przebudowanie linii 15 kV poprzez zastąpienie linii napowietrznej, linią podziemną biegnącą w granicy nieruchomości powodów. Koszt takiej przebudowy to około 51.000 zł. Wysokość wynagrodzenia za korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powodów w okresie od 12 marca 2012r do 13 marca 2013r wynosi 25.140 zł przy przyjęciu 944 mkw zajętego gruntu, oraz 26.880 zł przy przyjęciu 1009mkw zajętego gruntu.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał za zasadne żądanie nakazania pozwanemu usunięcia linii elektroenergetycznej przechodzącej przez działki (...) poprzez jej przebudowę i zastąpienie linii napowietrznej linią podziemną biegnącą wzdłuż północnej granicy działek stanowiących nieruchomość objętą księgą wieczystą nr (...). Zdaniem Sądu zgodnie z treścią art. 222 § 2 Kc naruszenie prawa własności uzasadniające roszczenie negatoryjne występuje w przypadku bezprawnego, fizycznego oddziaływania na rzecz lub jej właściciela w taki sposób, że utrudnia ono lub uniemożliwia wykonywanie władztwa nad rzeczą. Bezprawność naruszenia własności ma miejsce w sytuacji gdy właściciel nie wyraził zgody na określone działania naruszające prawo. W ocenie Sądu jeżeli pozwany w procesie z powództwa negatoryjnego twierdzi, że naruszenie przez niego prawa własności nie jest bezprawne, obowiązany jest tą okoliczność udowodnić. W realiach rozpoznawanej sprawy Sąd uznał, że działanie (...) S.A w G. polegające przeprowadzeniu nad powierzchnią nieruchomości powodów linii elektroenergetycznych 15kV stanowi naruszenie ich prawa własności. W wyniku takiego działania właściciele gruntu nie mogą bowiem w pełni ze swojej nieruchomości korzystać. Nie mogą rozbudować hurtowni w taki sposób aby nie kolidowało to z przebiegiem linii. Pozwany nie udowodnił tego, aby legalnie ograniczył prawo własności powodów. Zdaniem Sądu bezprawności jego działania nie wyłącza fakt, że nabywając nieruchomość A. i R. małżonkowie S. wiedzieli o istniejącej sieci elektroenergetycznej. Okoliczność ta nie pozbawia ich bowiem prawa do żądania usunięcia linii. Co więcej, jak podkreślił Sąd Rejonowy, powodowie nie odmawiają pozwanemu całkowicie prawa do korzystania z ich nieruchomości. Chcą jedynie aby sposób i zakres tego korzystania nie pozbawiał ich możliwości realizowania planów inwestycyjnych w zakresie rozbudowy hurtowni. Tymczasem przebudowa linii 15Kv w taki sposób aby z nieruchomości mogły korzystać obie strony niezakłócenie, jest możliwa i pozostaje w zasięgu finansowym pozwanego. W tym więc kontekście żądania pozwu nie można ocenić jako sprzecznego z art. 5 Kc, tym bardziej że pozwanemu wyznaczono okres jednego roku na wykonanie żądanej przebudowy linii.

Zdaniem Sądu Rejonowego, powodom niezależnie od roszczenia negatoryjnego przysługuje w stosunku do pozwanego na podstawie art. 225 Kc w zw. z art. 224 § 2 Kc roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości. W ocenie Sądu pozwany realizując na cudzym gruncie inwestycję polegającą na budowie linii SN 15kV nie mógł w sposób obiektywny uważać, że ma prawo z tego gruntu korzystać. Tym bardziej, że ówczesnymi właścicielami nieruchomości były osoby fizyczne. Właściwym kryterium dla ustalenia wysokości wynagrodzenia o którym mowa w art. 225 Kc powinna być kwota jaką w normalnym toku rzeczy posiadacz musiałby zapłacić właścicielowi, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Zdaniem Sądu najbardziej miarodajne pozostają stawki czynszu dzierżawnego nieruchomości określonego rodzaju. Mając to na względzie oraz kierując się opinią biegłego sąd uznał, że powodom przysługuje od pozwanego wynagrodzenie w kwocie 25.140 zł za korzystanie z ich nieruchomości o charakterze inwestycyjnym w okresie od 12 marca 2012r do 13 marca 2013r. Od należności głównej sąd na podstawie

art. 481 § 1 Kc w zw. z art. 476 kc zasądził odsetki ustawowe od dnia wyrokowania. Ponadto od pozwanego który przegrał spór w całości, sąd zasądził na rzecz powodów solidarnie koszty procesu według norm przepisanych, oraz orzekła o kosztach należnych Skarbowi Państwa.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się pozwany reprezentowany przez radcę prawnego K. M.. W złożonej apelacji zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

- w zakresie pkt 1 naruszenie prawa materialnego tj. art. 222 § 2 Kc poprzez jego błędną wykładnię polegająca na przyjęciu, że powodom przysługuje roszczenie negatoryjne o nakazanie usunięcia napowietrznej linii elektroenergetycznej poprzez jej przebudowę przy braku wykazania bezprawności naruszenia prawa własności;

- w zakresie pkt 2 naruszenie prawa materialnego tj. art. 225 Kc w zw. z art. 224 § 2 Kc jak również niewskazanego art. 415 kc polegające na niewskazaniu podstawy zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 25.140 zł.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości a także zasądzenie zwrotu kosztów postępowania w całości według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powodowie reprezentowani przez adw. P. K. wnieśli o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji poczynił w przedmiotowej sprawie prawidłowe ustalenia prawne, które Sąd odwoławczy przyjmuje za własne i w pełni podziela. Sąd odwoławczy przyjmuje za własne także ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Prawidłowość dokonanych czynności w ramach postępowania dowodowego a także poczynione na tej podstawie ustalenia faktyczne nie zostały objęte zarzutami apelacji a w konsekwencji stosownie do treści art. 378 § 1 Kpc nie podlegają, kontroli instancyjnej z urzędu, nawet jeśli mają wpływ na wynik sprawy, chyba że skutkują nieważnością postępowania (vide: wyrok SN z dnia 3.06.2015r w sprawie VCSK 550/14, LEX nr 1771404).

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji należy jako chybiony uznać zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 222 § 2 Kc poprzez jego błędną wykładnię. Wręcz przeciwnie Sąd Rejonowy dokonał jego prawidłowej interpretacji i wyczerpująco uzasadnił swoje stanowisko. Sąd dokonał prawidłowej subsumcji ustalonego stanu faktycznego do wskazanych przepisów prawa i trafnie uznał, że okoliczności sprawy uzasadniają udzielenie powodom ochrony własności w trybie roszczenia negatoryjnego. Jako całkowicie bezzasadnie i nie znajdujące normatywnego oparcia należy ocenić twierdzenie pozwanego zgodnie z którym skorzystanie przez właściciela z ochrony petytoryjnej o której mowa w art. 222 § 2 Kc uzależnione jest od wykazania przez niego, że osoba wobec której swoje roszczenie kieruje, korzysta z jego własności w sposób bezprawny. Zgodnie bowiem z treścią art. 222 § 1 Kc właściciel może żądać od osoby, która włada jego rzeczą aby mu ją wydała chyba, że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Tak więc powołana norma prawna przerzuca na osobę trzecią, wobec której właściciel kieruje roszczenie wydobywcze, ciężar udowodnienia prawa do władania rzeczą skutecznego względem właściciela. Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie także do roszczenia negatoryjnego o którym mowa w art. 222 § 2 Kc i ściśle koresponduje z treścią art. 6 Kc zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Tak więc warunkiem skutecznego skorzystania przez właściciela z roszczenia negatoryjnego jest wykazanie prawa do rzeczy oraz faktu korzystania z niej przez inną osobę w sposób naruszający jego prawo własności. Pozwany natomiast, broniąc się przed roszczeniem negatoryjnym zobligowany jest wykazać, że przysługuje mu skuteczne względem właściciela prawo do rzeczy. Brak takiego dowodu skutkuje tym, że z mocy domniemania prawnego o którym mowa w art. 222 Kc, Sąd w trybie art. 234 Kpc zobligowany jest uznać, że osoba trzecia korzysta z rzeczy właściciela bezprawnie. W tym stanie rzeczy w realiach niniejszej sprawy, to nie strona powodowa a tym bardziej nie Sąd z urzędu zobligowany był ustalić, czy pozwanemu przysługuje skuteczne względem powodów prawo do władania ich nieruchomością. Prawo to pod rygorem uznania bezprawności działania,

obciążało pozwanego. Ponieważ pozwany reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika nie udowodnił w toku procesu swojego prawa do rzeczy, słusznie Sąd Rejonowy uznał że korzysta on z niej bezprawnie.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd Rejonowy nie naruszył prawa materialnego tj. art. 225 Kc w zw. z art. 224 § 2 Kc oraz art. 415 kc poprzez niewskazanie podstawy zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 25.140 zł. Wprawdzie rację ma apelujący, że w treści uzasadnienia wyroku Sąd zamiennie posłużył się pojęciem „odszkodowania” i „wynagrodzenia” za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów tym nie mniej uważna lektura pisemnych motywów rozstrzygnięcia nie pozostawia żadnych wątpliwości co do tego, że podstawą prawną rozstrzygnięcia były przepisy art. 225 Kc w zw. z art. 224 § 2 Kc. Świadczy o tym nie tylko jednoznaczny zapis na 6v uzasadnienia, ale także kryterium zastosowane do wyliczenia należnej powodom kwoty oraz fakt, że za przesłankę roszczenia Sąd przyjął złą wiarę pozwanego. Okoliczności te jednoznacznie wskazują, że materialno prawną podstawą rozstrzygnięcia były przepisy za zakresu prawa rzeczowego a nie czynów niedozwolonych. Pozwany w złożonym środku odwoławczym nie wykazał aby Sąd rozpoznając sprawę nieprawidłowo zastosował przepisy art. 225 Kc w zw. z art. 224 § 2 Kc. Warto podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa przedsiębiorstwo przesyłowe, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z nieruchomości w złej wierze i zobowiązane jest, na podstawie art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c., do świadczenia wynagrodzenia. Powyższe jest rezultatem tego, że władztwo przedsiębiorstwa eksploatującego urządzenia przesyłowe odpowiada władztwu wynikającemu z prawa służebności, co pozwala uznać je za posiadacza służebności, do którego na podstawie art. 352 § 2 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym art. 224 § 2 k.c. oraz art. 225 k.c (vide: wyrok SA w Białymstoku z dnia 29.04.2015r w sprawie IAcA 1061/14 LEX nr 1734651).

Od należności głównej sąd zasądził odsetki od dnia wyrokowania. Należy przyjąć, że od dnia następnego po dacie doręczenia pozwu stanowiącego jednocześnie wezwanie do zapłaty, pozwany pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, stosownie do treści art. 476 Kc.

Mając powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 Kpc orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 Kpc uznając, że pozwany który przegrał spór wywołany wniesieniem środka odwoławczego zobowiązany jest do zwrotu powodowi kosztów procesu za II Instancję według norm przepisanych.